4. ScioCíl

Rozvíjím svou odolnost

Tato kompetence je důležitá proto, že:
4.1 Pečuji o zdroje odolnosti
4.1.1 Starám se o tělesné a duševní zdraví
4.1.1.1 Rozumím svému tělu
4.1.1.2 Spím
4.1.1.3 Stravuji se
4.1.1.4 Hýbu se
4.1.1.5 Odpočívám
4.1.1.6 Dbám na tělesnou hygienu
4.1.1.7 Předcházím tělesným nemocem a léčím je
4.1.1.8 Řeším nepříznivé duševní stavy (10)
4.2 Zvládám náročné situace
4.2.1 Chystám se na budoucí výzvy
4.2.1.1 Jsem připraven/a na výzvy
4.2.1.2 Pracuji s nejistotou
4.2.1.3 Cíleně posiluji svou odolnost
4.2.1.4 Chystám se na budoucí zátěžové situace
4.2.2 Zvládám zátěž
4.2.2.1 Poznám stres
4.2.2.2 Zvládám stres
4.2.2.3 Řeším zátěžové situace
4.2.2.4 Sdílím a říkám si o pomoc
4.2.3 Náročné situace využívám k růstu
4.2.3.1 Ocením se a vydechnu si
4.2.3.2 Zotavím se
4.2.3.3 Přijímám neúspěch a nepřízeň osudu
4.2.3.4 Proměním zkušenost v růst

4. Rozvíjím svou odolnost

Pro naše účely definujeme odolnost jako schopnost (kompetenci) člověka unést tlak, neúspěch a nejistotu, přiměřeně rychle se ze zátěže zotavit a upravit své chování tak, aby dál zvládal důležité role a cíle, neztrácel smysl života a zachoval si optimistický a vytrvalý přístup.

Odolný člověk si dokáže udržet naději a odhodlání i v nepříznivých nebo nejistých situacích. Chyby a nezdary využívá jako příležitosti k učení a růstu.

Odolnost není vrozená vlastnost – lze ji cíleně rozvíjet. Na zátěž se lze připravit, během ní správně reagovat, po ní se zotavit, průběh reflektovat a poučit se, to vše tak, aby tím člověk nevyčerpal své zdraví ani nepoškozoval lidi kolem sebe.

Odolnost vychází z našich vnitřních zdrojů – tělesných, duševních, hodnotových i vztahových. Současně záleží i na tom, jak přemýšlíme, jak zacházíme s emocemi a jaký vztah máme sami k sobě.

Odolnost není tvrdohlavá výdrž za každou cenu ani nutnost být stále pozitivní, ale schopnost přizpůsobit se, učit se a růst i v obtížných podmínkách.

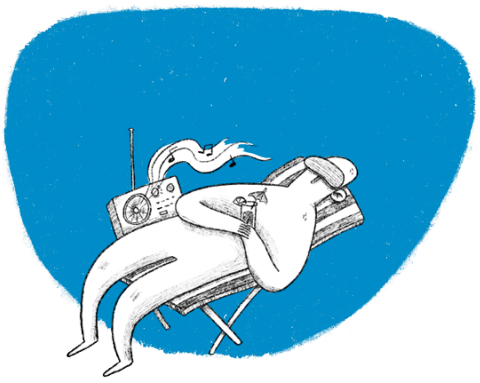
Tento ScioCíl stojí na dvou pilířích. Prvním je prevence – cílevědomé posilování vlastní odolnosti skrze péči o své zdroje a postupné rozšiřování komfortní zóny. Druhým je akce v náročné situaci – schopnost vyrovnat se s akutním stresem, vyřešit zátěžovou situaci úměrně schopnostem a věku, je-li to možné, a následně využít prožitou zkušenost k dalšímu osobnímu růstu.

Tato kompetence je důležitá proto, že:

- náročné situace a stres, jsou nedílnou součástí života a je dobré být připraven*a se v nich zorientovat a řešit je nebo se na jejich řešení dle svých možností podílet;
- stres je přirozenou reakcí a umět se s ním vyrovnat nám pomáhá na výzvy lépe reagovat a žít kvalitnější život;
- současný svět přináší nové typy výzev jako tlak na výkon, perfektní a bezchybné fungování, neustálou soutěživost a srovnávání se s ostatními nebo nejistotu ohledně budoucnosti. Tyto výzvy je třeba znát, rozumět jim a umět jim čelit;
- náročné situace je dobré umět využívat k osobnímu růstu.

4.1 Pečuji o zdroje odolnosti

Základním kamenem odolnosti je péče o své vnitřní i vnější zdroje. Ty nám pomáhají cítit se dobře, zvládat zátěžové situace a čelit stresu.

Zdroje odolnosti jsou věci, situace či vztahy, ze kterých čerpáme sílu v náročných situacích. Pomáhají nám udržet si pohodu a zvládat překážky. Náš model vychází z konceptu čtyř klíčových zdrojů:[1]

[1] Náš vlastní model vzniklý na základě syntézy přednášky Kristýny Drozdové na sletu ScioŠkol dne 19. 8. 2025, čtyř pilířů resilience podle U.S. Air force (https://www.dla.mil/Info/Resiliency/), pěti pilířů odolnosti podle lektora resilience a průvodce ScioŠkol Daniela Navrátila (https://www.scioedu.cz/kurzy-pro-ucitele-dvpp/resilience-ve-tride/).

1. **Fyzická pohoda (well-being) -** tělesné zdraví a zdravý životní styl.
2. **Mentální pohoda (well-being) -** duševní vyrovnanost a flexibilita, pro něž je předpoklad vědomé zacházení s **pozorností, motivací, myšlením a emocemi** (zčásti téma 3. ScioCíle).
3. **Následování smyslu a opření o hodnoty (**téma 3. ScioCíle).
4. **Spojení s ostatními** v mezilidských vztazích (téma 5. ScioCíle).(1)

(1) Obsah tohoto SK je částečně řešen v jiných ScioCílech, konkrétně:
a) mentální pohoda i následování smyslu a opření o hodnoty jsou z velké části obsahem SC3 Rozumím sám/sama sobě
b) spojení s ostatními je pak tématem SC5 Buduji a udržuji dobré vztahy.
Z tohoto důvodu nejsou tato témata rozpracována níže, ale v pohledu na zdroje odolnosti bychom je neměli minout.

Pro celkovou odolnost je vhodné systematicky pečovat o všechny zdroje. Jelikož některé jsou pokryty v jiných ScioCílech, je v této dílčí kompetenci obsažen pouze jeden stavební kámen týkající se **péče o tělesné a duševní zdraví.**

4.1.1 Starám se o tělesné a duševní zdraví

Tento stavební kámen se zaměřuje na péči o fyzické zdraví a ty aspekty péče o duševní zdraví, které nejsou obsaženy ve 3. ScioCíli.

Aby nám tělo dobře sloužilo, měli bychom se v něm vyznat a vnímat to, co nám říká, (první balíček), umět s ním z různých ohledů správně zacházet (druhý až šestý balíček) a řešit jeho poruchy, pokud k nim již dojde, nebo, ještě lépe, jim předcházet (sedmý balíček). Pro péči o duševní zdraví jsou některé aspekty (např. dostatek spánku a odpočinku) shodné s péčí o tělesné zdraví, navíc je však dobré se orientovat v problematice duševních onemocnění, a umět poznat, kdy se z rámce “běžné nepohody” dostáváme do situace, v níž už bychom měli vyhledat odbornou pomoc.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.1 Rozumím svému tělu	Považuji za užitečné znát své tělo a rozumět mu. Chci se starat o své tělesné zdraví. (4)	Rozumím stavbě a fungování lidského těla a jeho jednotlivých součástí. Znám základní tělesné potřeby a jak se projevují. (2) Rozumím tělesným proměnám v jednotlivých fázích života. Rozumím lidské reprodukci.	Vím, v čem je moje tělo specifické a zda to vyžaduje zvláštní zacházení. Vím, v jaké fázi tělesného vývoje se nacházím a co mě ještě čeká.	Umím vnímat signály svého těla a reagovat na ně. (3)
0. (5)	Pojmenuji hlavní části svého těla. Poznám, když mám hlad nebo žízeň, jsem unavenýá, je mi zima nebo teplo nebo mě něco bolí, a řeknu o tom dospělému. Vím, že jsem byla miminko a že moje tělo roste.			
1.	Zajímám se, jak tělo funguje. Vím, k čemu slouží některé orgány. Znám základní potřeby těla a s podporou na jeho signály reaguji. Vím, že člověk prochází životními fázemi, a mám představu, jak vzniká nový život.			
2.	Rozumím základní stavbě těla a hlavním orgánovým soustavám. Vím, co přináší dospívání, a znám základy reprodukce. Na signály těla reaguji samostatně. S podporou zohledňuji specifika svého těla.			
3.	Chápu, že znalost těla mi pomáhá o něj pečovat. Rozumím souvislostem mezi orgánovými soustavami, změnám v dospívání a reprodukci včetně těhotenství a porodu. Přijímám proměny svého těla jako přirozené. Samostatně zohledňuji jeho specifika a včas reaguji i			

(2) 1. Dýchání
2. Příjem tekutin
3. Příjem potravy
4. Spánek a odpočinek
5. Vylučování
6. Termoregulace (udržení tělesné teploty).

(3) Únava, hlad, bolest, napětí, žízeň, zima, teplo...

(4) Tento postoj je průřezový pro celý stavební kámen, protože však postoje máme vždy u jednotlivých balíčků, "zaparkovali" jsme jej u prvního balíčku.

(5) U levelů ScioCíle Rozvíjím svou odolnost je důležité zmínit, že odborníci shodně upozorňují na to, že úroveň schopností je u jednotlivců velmi individuální a je jen velmi málo dána věkem. Někdo může příslušnou úroveň týkající se odolnosti zvládat již v první třídě, někdo další se na tutéž úroveň nedostane ani ve středoškolském věku.

	na méně zřetelné signály.
4.	Rozumím tělu jako propojenému celku včetně vlivu hormonů a psychiky. Orientuji se v reprodukčním zdraví. Vím, jaké změny mě čekají v dospělosti. Signály těla respektuji i pod tlakem. Rozliším důvěryhodné informace o těle a zdraví od mýtů a dezinformací.
5.	Rozumím proměnám těla během celého života a připravuji se na ně. Posoudím potřeby těla i v nových životních situacích. Signály těla vyvažuji s nároky života. Kriticky posuzuji informace týkající se mého těla a zdraví.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.2 Spím	Dostatek spánku považuji za důležitý.	Rozumím významu spánku. Vyznám se ve spánkové hygieně.	Vím, kdy a jak dlouho mi vyhovuje spát.	Umím si nastavit a udržet spánkový režim, který mi vyhovuje.
0.	Poznám, kdy je unavený*á. Respektuji čas vyhrazený ke spánku.			
1.	Vím, proč je spánek důležitý. Znám a s pomocí dospělých dodržuji základní pravidla pro dobré usínání. Přijímám spánek jako přirozenou součást dne.			
2.	Chápu vliv spánku na psychiku i tělo. Sleduji, jak se cítím po různě dlouhém spánku a začínám upřednostňovat kvalitní spánek. Znám a snažím se dodržovat základy spánkové hygieny.			
3.	Vnímám spánek jako důležitou součást péče o sebe. Zkoumám své spánkové návyky a poznávám, jaký spánkový režim mi vyhovuje. Umím si naplánovat den tak, abych se dobře vyspal*a. Chráním si svůj spánkový rytmus i při zátěži.			
4.	Vnímám dostatek spánku jako hodnotu. Pěstuji návyk stabilního spánkového režimu. Umím vyrovnat případné výkyvy a vrátit se ke spánkovým návykům, které mi fungují.			
5.	Optimalizuji svůj biorytmus v souladu s životním stylem. Řídím spánkový režim i v období zvýšené zátěže. Dokážu obhájit své spánkové potřeby a poradit druhým.			

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.3 Stravuji se	Dbám na zdravou výživu.	Rozumím fungování výživy. (6)	Vím, jaký způsob zdravé výživy mi vyhovuje.	Umím se zdravě stravovat.
0.	Zkouším rozmanité chutě. Poznám některé zdravé a nezdravé potraviny. Nepřejídám se pamlsků, i pokud mám příležitost.			
1.	Vím, že je důležité jíst zdravě. Rozlišuji základní zdravé a nezdravé potraviny. S pomocí dospělých se snažím jíst pestře.			
2.	Chápu základní souvislosti mezi stravou, energií a náladou. Zkoumám, jaké jídlo mi dělá dobře. Rozumím základům fungování výživy. Začínám si sám*sama volit zdravější varianty jídla a pití.			
3.	Orientuji se komplexně ve fungování výživy. Jím zdravě, vyváženě a přiměřeně podle své aktivity.			
4.	Rozumím vlivu stravy na well-being a podle toho ji plánuji. Vím, jaký způsob zdravé výživy mi dlouhodobě vyhovuje, a umím si podle toho nastavit udržitelný režim.			
5.	Řídím stravovací režim i v období zvýšené zátěže. Přizpůsobím své stravování změnám v aktivitě i svých fyzických potřebách. Umím se stravováním poradit jiným.			

(6) živiny a jejich funkce, energetická rovnováha, pitný režim

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.4 Hýbu se	Chci se pravidelně a zdravě hýbat.	Vím, jak se tělo hýbe, a jak souvisí pohyb s fyzickým i duševním zdravím.	Vím, které pohybové aktivity mě těší.	Umím se zdravě hýbat. Dokážu se pravidelně věnovat pohybovým

				aktivitám, které mě těší.
0.	Přirozeně a rád*a se hýbu.			
1.	Vím, že pohyb je zdravý a zábavný. Poznám, které pohybové aktivity mě těší. Pravidelně se hýbu. Zkouším nové fyzické aktivity.			
2.	Chápu, jak pravidelný pohyb souvisí s fyzickým i duševním zdravím. Zkouším různé pohybové aktivity a poznávám, co mě baví. Vědomě zařazuji pohyb do svého dne.			
3.	Uvědomuji si rizika nedostatku pohybu. Vím, jaké pohybové aktivity mi vyhovují a pravidelně se jim věnuji. Rozumím základům zdravého pohybu.			
4.	Vnímám hodnotu fyzické aktivity. Dlouhodobě a pravidelně se věnuji pohybovým aktivitám, které mě těší. Vím, jak se zdravě hýbat.			
5.	Dlouhodobě se udržuji v odpovídající tělesné kondici. Zařazuji dostatek pohybu i při vysoké časové zátěži. Inspiruji ostatní k aktivnímu životu.			

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.5 Odpočívám	Považuji za důležité dostatečně odpočívat.	Vím, jak lze odpočívat.(7) Rozumím významu rovnováhy mezi aktivitou a odpočinkem.	Vím, u čeho si dobře odpočinu, a kolik odpočinku ve svém životě potřebuji.	Umím odpočívat.(8)

(7) druhy odpočinku: aktivní/pasivní, tělesný/duševní; odpočinkem je i změna činnosti.

(8) Zahrnuje i:
- Umím na sobě poznat, kdy si potřebuji odpočinout
- Umím si na odpočinek vyhradit čas.

0.	Umím se na pokyn zastavit a zklidnit. Znám své oblíbené způsoby relaxace.
1.	Vím, že po aktivitě je potřeba si odpočinout. Znám jednoduché formy odpočinku a s pomocí dospělých je střídám s aktivitou.
2.	Chápu význam rovnováhy mezi aktivitou a odpočinkem. Sleduji, které formy odpočinku mi pomáhají. Začínám si vědomě plánovat čas na odpočinek.
3.	Vědomě držím rovnováhu mezi aktivitou a odpočinkem. Vím, jaké formy odpočinku a v jakém rozsahu mi vyhovují. Umím si stanovit a držet osobní hranice v rovnováze mezi aktivitou a odpočinkem.
4.	Dlouhodobě pečuji o udržitelný rytmus aktivity a regenerace. Přizpůsobuji odpočinek své aktuální zátěži.
5.	Mistrovsky řídím svůj energetický výdej. Předcházím vyhoření pomocí vlastních strategií. Dokážu odpočívat i v období zvýšené zátěže. Pomáhám druhým efektivně regenerovat.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.6 Dbám na tělesnou hygienu	Usiluji o dodržování zásad tělesné hygieny.	Znám zásady a postupy tělesné hygieny.		Umím udržovat tělesnou hygienu.

0.	Zvládám základní postupy tělesné hygieny.
1.	Vím, proč je důležitá základní hygiena a prevence. Znám základní pravidla tělesné hygieny a prevence nemocí, a v běžných situacích je dodržuji.
2.	Samostatně zvládám osobní hygienu. Vím, jak předcházet běžným nemocem ve svém každodenním životě, a umím se toho držet.
3.	Vnímám prevenci nemocí jako osobní zodpovědnost. Udržuji tělesnou hygienu i v náročnějších podmínkách. Uvědomuji si svá zdravotní specifika a přizpůsobuji jim zdravotní prevenci.
4.	Zásady tělesné hygieny a prevence nemocí dodržuji automaticky. Přizpůsobuji své návyky a chování svým dlouhodobým zdravotním rizikům a aktuální situaci.
5.	Dodržuji zásady tělesné hygieny a zdravotní prevence i v období zvýšené zátěže. Analyzuji vliv prostředí na mé tělesné zdraví a podle toho se přizpůsobuji.

4.1.1.7 Předcházím tělesným nemocem a léčím je	Chci raději nemocem předcházet. Pokud již onemocním, chci se léčit. Jsem ochoten/ochotna si říci o pomoc s řešením zdravotních obtíží.	Orientuji se v běžných tělesných onemocněních, jejich prevenci (9) a léčbě. Znám místa a instituce odborné pomoci k řešení zdravotních obtíží.	Mám povědomí o svých predispozicích k nemocem. Vím, zda trpím některým tělesným onemocněním a jak k němu přistupovat.	Umím předcházet tělesným onemocněním. Umím rozpoznat příznaky tělesných onemocnění. Umím posoudit, kdy zvládnu onemocnění sám*sama, a kdy potřebuji odbornou pomoc. Dovedu se vyléčit z běžné tělesné nemoci.

(9) Pravidelné preventivní prohlídky, očkování, hygiena rukou, prevence pohlavně přenosných nemocí, ochrana před sluncem.

0.	Poznám, když se necítím dobře. Oznámím nepohodlí dospělému. Spolupracuji při léčení.
1.	Poznám běžné příznaky tělesné nemoci a chápu, že je důležité se léčit. Řeknu o zdravotních potížích dospělému. Dodržuji pokyny při léčení a sám*sama léčení aktivně napomáhám. Všímám si, co mi ulevuje od potíží.
2.	Léčbu běžných tělesných obtíží zvládám sám*sama nebo jen s mírnou dopomocí. Začínám si uvědomovat, že i duše může "onemocnět" a že je normální o tom mluvit. Chápu, že na některé problémy nestačím sám*sama. Znám některé zdroje odborné zdravotnické pomoci.
3.	Poznám běžné tělesné nemoci a umím je léčit. Dokážu poznat, kdy je potřeba jít k lékaři. Rozpoznám u sebe varovné signály duševní nepohody. Znám instituce odborné pomoci s tělesným či duševním zdravím.
4.	Orientuji se v problematice duševních poruch. Vím, zda mám některé zdravotní obtíže opakovaně či dlouhodobě a jak s nimi zacházet. Samostatně se naviguji ve zdravotnickém systému.
5.	Mám hluboké porozumění tělesným i duševním onemocněním. Mám-li chronické onemocnění, systematicky a dlouhodobě o něj pečuji. Přesně vyhodnocuji, které zdravotní obtíže zvládnu sám*sama, a kdy potřebuji odbornou pomoc, kterou aktivně vyhledám. Pomáhám jiným s řešením zdravotních obtíží a podpořím je ve vyhledání odborné pomoci, pokud ji potřebují.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.1.1.8 Řeším nepříznivé duševní stavy (10)	Není-li mi psychicky dobře, chci s tím něco dělat. Nemám problém si říci o pomoc s duševním zdravím. Uvědomuji si, že za duševní onemocnění se není třeba stydět.	Znám varovné signály duševní nepohody. Orientuji se v problematice duševních onemocnění. Vím, kde lze hledat pomoc s duševním zdravím.	Vím, zda trpím některými duševními onemocněními a vím, jak k nim přistupovat. Vím, které situace mou psychiku zatěžují.	Rozpoznám u sebe varovné signály duševní nepohody. Umím rozlišit běžnou nepohodu, kterou zvládnu sám/sama, od stavů, které vyžadují pomoc. (11) Umím vyhledat a říci si o pomoc s duševním zdravím.

(10) Není zde předcházení, protože o předcházení je celý tento ScioCíl a tedy znalosti a dovednosti by byly prázdné.

(11) Psychologická imunita: mysl má – podobně jako tělo – schopnost se z většiny nepříjemných stavů zotavit sama; občasný smutek či špatná nálada nejsou porucha a není třeba je hned „opravovat" (Ludwig: Od chaosu ke smyslu, kap. Psychologická imunita).

0.	Řeknu dospělému, když je mi smutno nebo mám strach.
1.	Poznám, když mi delší dobu není psychicky dobře, a svěřím se blízkému člověku.
2.	Znám varovné signály duševní nepohody. Vím, že špatné nálady k životu patří a většinou samy přejdou. Vím, na koho se ve škole i mimo ni mohu obrátit o pomoc s řešením

	dlouhotrvající duševní nepohody.
3.	Rozliším běžnou nepohodu od stavů, které bych neměl/a nechávat bez řešení. Vím, které situace mou psychiku zatěžují. Vím, kde hledat odbornou pomoc, a nestydím se o ni říci.
4.	Orientuji se v běžných duševních onemocněních. Varovné signály duševních onemocnění sebe rozpoznám včas a aktivně je řeším.
5.	Dlouhodobě a preventivně pečuji o své duševní zdraví. K případnému vlastnímu onemocnění přistupuji otevřeně a zvládám s ním fungovat. Přispívám k destigmatizaci duševních onemocnění ve svém okolí.

4.2 Zvládám náročné situace

Život přináší různé druhy zátěžových situací, které v nás mohou vyvolat stres. Je dobré na ně být připraven, umět se s nimi vyrovnat, když nastanou, a využít je pro svůj další růst.

4.2.1 Chystám se na budoucí výzvy

Na možné budoucí zátěžové situace je možné se předem chystat. Takové chystání může být trojího druhu.

Zvládání nejistoty a strachu z budoucnosti, které je zásadním faktorem odolnosti. Při zacházení s proměnlivou budoucností je dobré umět určit skutečnosti, které máme pod kontrolou a tedy je podle své vůle můžeme měnit, a odlišovat je od skutečností, které pod kontrolou nemáme. Ty je dobré akceptovat s důvěrou, že vše dobře dopadne a že dokážeme reagovat, až se situace vyjasní.

Posilování odolnosti, které se děje skrze vystavování se zvládnutelným výzvám a překonatelnému stresu. Potýkáme-li se zvládnutelným diskomfortem, tedy pohybujeme-li se v zóně rozvoje, získáváme nové dovednosti a posilujeme svou odolnost. Do této zóny můžeme nicméně vstupovat i dobrovolně a cílevědomě.

Přípravu na konkrétní situace (např. přijímací zkoušky), kdy zvyšujeme pravděpodobnost úspěchu cíleným tréninkem a plánováním.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.2.1.1 Jsem připraven/a na výzvy	Věřím ve vlastní schopnost obstát v náročných podmínkách.	Rozumím principům vlastní účinnosti a naučené bezmocnosti.	Vím, kde jsou mé silné a slabé stránky při řešení zátěžových situací.	Umím se zaměřit na skutečnosti nasvědčující tomu, že zvládnu budoucí výzvy.

0.	Raduji se z vlastního úspěchu a mám chuť zkoušet nové věci. S pomocí dospělého pojmenuji, co se mi povedlo. Chápu, že i když se mi něco nepovede hned, můžu to zkusit znovu.
1.	S podporou si dokážu připomenout, co už jsem zvládl*a, a pojmenuji některé své silné stránky. Věřím, že když se připravím, můžu blízké výzvy zvládnout.
2.	Samostatně si připomínám minulé úspěchy jako důkaz, že výzvy zvládám. Začínám rozlišovat své silné a slabé stránky při zvládání výzev. Chápu, že víra ve vlastní schopnosti pomáhá při zvládání výzev.
3.	Vysvětlím rozdíl mezi vlastní účinností a naučenou bezmocností. Uvědomuji si své silné a slabé stránky při řešení zátěže. Vědomě posiluji svou víru ve vlastní schopnosti.
4.	Dlouhodobě si buduji víru ve vlastní schopnosti. Znám své vnitřní zdroje, které mi pomáhají zvládat zátěžové situace; znám rovněž své limity. Dokážu podpořit i ostatní v rozvoji jejich sebedůvěry.
5.	Mám stabilní a realistickou důvěru ve vlastní schopnosti, která obstojí i po neúspěchu a v úplně nových výzvách. Rozpoznám u sebe náznaky naučené bezmocnosti a aktivně jim čelím. Své silné stránky vědomě využívám a slabé kompenzuji. Vytvářím prostředí, které posiluje sebedůvěru druhých.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
4.2.1.2 Pracuji s nejistotou	Přistupuji k budoucnosti s otevřeností. Přijímám nejistotu tam, kde kontrola není možná.	Znám postupy pro práci s nejistotou.(1)	Vím, jak obvykle reaguji v nejistotě a co mi pomáhá ji zvládat.	Umím pracovat s nejistotou.(2)
0.	S pomocí dospělého zvládám nečekané změny a zklidním se v neznámých situacích. Zkouším v nich dál fungovat a postupně zjišťuji, že se dají s oporou zvládnout.			
1.	Přijímám, že budoucnost je někdy nejasná. Vím, co mi pomáhá, když se bojím neznámého. S podporou popíšu, čeho se bojím, a představím si nejlepší a nejhorší scénář.			
2.	Učím se rozlišovat, co můžu ovlivnit a co ne. Rozpoznám nejistotu a pojmenuji její příčinu. K budoucnosti přistupuji s otevřeností.			
3.	Spolehlivě rozliším, co mohu a nemohu ovlivnit. Dokážu vytvořit možné scénáře, odhadnout jejich pravděpodobnost a připravit se na ně. Vědomě přijímám nejistotu tam, kde kontrola není možná.			
4.	Mám osvědčené postupy pro zmírnění obav z nejistoty. O možných rizicích přemýšlím strategicky předem. Přijímám nejistotu jako přirozenou součást života a věřím ve své schopnosti reagovat.			
5.	Zachovávám si nadhled a akceschopnost i v situacích, které nelze kontrolovat. Strategicky vyvažuji přípravu na rizika s vědomým přijetím neznámého. V nejistotě spatřuji příležitost pro kreativní řešení a pomáhám ostatním se v ní orientovat.			

(1) Znám základy práce s nejistotou: tvorbu scénářů, odhad pravděpodobností a přípravu variant postupu.
Znám typická kognitivní zkreslení, která ovlivňují odhady budoucnosti.

(2) V nejistotě zvládnu promýšlet různé scénáře, zvažovat pravděpodobnosti a připravovat si varianty postupu

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
4.2.1.3 Cíleně posiluji svou odolnost	Věřím, že odolnost lze zvyšovat. Chci se vystavovat výzvám a zvládnutelné zátěži, abych zvyšoval svou odolnost.	Rozumím principům cíleného posilování odolnosti.(3)	Vím, jaké situace mě stresují a tedy vůči čemu potřebuji posilovat odolnost.	Umím cíleně posilovat svou odolnost.(4)
0.	Rád*a zkoumám svět a s dopomocí překonávám drobný strach z nového. S radostí se pouštím do her, které vyžadují odvahu nebo šikovnost. Chápu, že když něco zvládnu, příště se budu cítit silnější.			
1.	Zkouším nové věci. V bezpečném prostředí zažívám drobná dobrodružství a zkoušky odvahy.			
2.	Znám model zón a vím, proč je dobré rozšiřovat svou komfortní zónu. Záměrně se vystavuji přiměřenému diskomfortu s vědomím, že mě to posílí.			

(3) Znám model tří zón – komfortu, rozvoje a ohrožení – a vím, jak jej využívat pro posilování odolnosti.
Vím, jak lze trénovat odolnost.

(4) Umím si vytvářet tréninkové situace pro posilování odolnosti.
Umím rozšiřovat svou komfortní zónu vstupem do zóny rozvoje - postupným zvyšováním náročnosti malými kroky..
Umím reflektovat, jak se mi v tréninkové situaci dařilo, a poučit se z toho.
Umím střídat zátěž a regeneraci.
Umím posilovat své vědomí vlastní účinnosti.

3.	Posiluji svou odolnost zátěžovými aktivitami. Vědomě přijímám výzvy s nejistým výsledkem, abych se učil*a. Vím, jaké situace mě stresují, a tedy v čem potřebuji posilovat odolnost.
4.	Chci se vystavovat výzvám. Vyhledávám aktivity, které rozvíjejí moje slabé stránky. Pouštím se do náročných podniků s nejasným průběhem s vědomím, že získám cenné zkušenosti
5.	Soustavně buduji svou odolnost jako prevenci vyhoření a nástroj růstu. Vědomě vyhledávám komplexní výzvy. Inspiruji ostatní k opouštění komfortní zóny a spoluvytvářím bezpečné prostředí pro společné překonávání obtíží.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
4.2.1.4 Chystám se na budoucí zátěžové situace	Chci být připraven*a zvládat zátěžové situace.	Vím, jaké zátěžové situace se v budoucnu očekávají, a jak se na ně připravit.	Mám přehled o blízkých i vzdálenějších výzvách, které mě osobně čekají.	Při přípravě na budoucí události se umím zaměřovat na to, co mohu ovlivnit. Umím rozpoznat, na které budoucí výzvy je třeba se připravit, a dokážu se na ně systematicky chystat.
0.	Reaguji na ohlášenou změnu nebo událost a s dopomocí provedu konkrétní přípravu (např. si uklidím hračky, než přijde návštěva). Rozumím tomu, že věci, které udělám teď, mi usnadní to, co přijde za chvíli.			
1.	Mám přehled o svých blízkých výzvách a s podporou dospělého se na ně chystám.			
2.	Samostatně se chystám na běžné výzvy, které mě čekají. Začínám rozlišovat, co při přípravě na budoucí výzvy může ovlivnit. Zkouším si vytvářet záložní plány. Začínám se orientovat v tom, co nás čeká jako lidstvo či společnost.			
3.	Umím rozpoznat své hlavní blízké i vzdálenější výzvy a systematicky se na ně chystám. Znám své silné stránky, které mohu při přípravě na výzvy využít. Při přípravě na budoucí výzvy se zaměřuji na to, co mohu ovlivnit. Mám přehled o hlavních výzvách, které čekají lidstvo i společnost, v níž žiju.			
4.	Chci být připraven. Informuji se o vývoji společnosti a pravděpodobných scénářích budoucnosti; na základě toho se připravuji na vzdálenější budoucnost a očekávané zátěžové situace.			
5.	Aktivně vyhodnocuji trendy a rizika, abych si s předstihem budoval*a zdroje a rezervy pro budoucnost. Strategicky se připravuji na různé scénáře vývoje. Dokážu v komunitě nebo profesní oblasti iniciovat preventivní opatření pro společné zvládnutí budoucích krizí.			

4.2.2 Zvládám zátěž

Do náročných situací, kdy musíme fungovat pod tlakem, se jednou za čas dostane každý. Řešení nám často komplikuje stres – přirozená reakce těla i mysli na tlak. Jeho přiměřená míra může působit aktivizačně, nadměrný či dlouhodobý stres však představuje riziko pro zdraví i výkon. Klíčové je osvojit si schopnost stres rozpoznat, vědomě s ním zacházet a využívat strategie, které umožňují obnovu psychické i fyzické rovnováhy. Tím se zvyšuje schopnost jednat efektivně i v obtížných situacích.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
	Usiluji o včasné rozpoznání stresu.	Rozumím tomu, co je stres, jak vzniká a jaké má projevy.	Vím, jaké jsou mé vnitřní a vnější projevy stresu.	Umím poznat, že jsem ve stresu. Umím identifikovat, co stres vyvolalo.

4.2.2.1 Poznám stres	Přijímám stres jako přirozenou reakci na zátěž.	Rozumím rozdílu mezi prospěšným stresem, který posiluje, a stresem, který přetěžuje.	Znám své typické stresové spouštěče.
0.	S pomocí dospělého pojmenuji, že mi „není dobře“ nebo že mám nepříjemný pocit v těle (např. stažené břicho). Rozumím, že takové pocity jsou normální a zkouším pojmenovat, co mi v danou chvíli vadí.		
1.	Učím se vnímat, v jakých situacích se necítím v pohodě. Poznám na sobě některé projevy stresu.		
2.	Přijímám stres jako přirozenou reakci. Začínám rozpoznávat své stresové spouštěče. Poznám na sobě většinu typických projevů stresu.		
3.	Rozumím tomu, co je stres, jak vzniká a jaké má projevy. Vím, jaké situace u mě typicky vyvolávají stres. Vím, že určitá míra stresu může být prospěšná. Poznám, že jsem ve stresu. Umím určit, co stres vyvolalo		
4.	Včas a spolehlivě poznám, že jsem ve stresu. Rozlišuji, kdy mě stres paralyzuje a kdy pohání. Dobře na sobě poznám projevy stresu.		
5.	Vědomě monitoruji své psychosomatické reakce i v raných fázích zátěže. Rozumím hlubším příčinám svých stresových reakcí a dokážu je analyzovat v kontextu dlouhodobého zdraví.		

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.2.2.2 Zvládám stres	Chci stresu čelit a nenechat se jím ovládnout.	Znám postupy pro regulaci stresu.(5)	Vím, které postupy zvládání stresu mi pomáhají zklidnit se a které mi naopak škodí.	Dovedu regulovat stres.(6)
0.	Rozumím, že když jsem rozrušený*á, existují způsoby, jak se zase cítit lépe. Zkouším spolu s dospělým jednoduché činnosti, které mi pomáhají se uvolnit.			
1.	Znám základní techniky pro zklidnění a s podporou je zkouším použít.			
2.	Zkouším samostatně použít různé techniky pro regulaci stresu. Začínám poznávat, které postupy mi pomáhají se zklidnit a které škodí .			
3.	Samostatně používám některé postupy pro regulaci stresu. Chci stresu čelit a nenechat se jím ovládnout. Vím které postupy mi pomáhají se zklidnit a které škodí.			
4.	Používám osvědčené postupy pro regulaci stresu. Umím zátěžovou situaci přerámovat, najít její pozitiva, podívat se na ni s odstupem a s humorem.			
5.	Ovládám širokou škálu technik pro regulaci stresu a volím je podle typu situace. Pomáhám ostatním nalézt jejich cesty ke zklidnění a dokážu deeskalovat napětí v náročných kolektivních situacích.			

(5) Znám myšlenkové postupy pro snížení stresu, tedy změna perspektivy, změna výkladového rámce, zkreslení úsudku.
Znám meditační a relaxační techniky pro snížení stresu.
Znám postupy práce s tělem pro snížení stresu.

(6) Umím použít techniky pro okamžité zklidnění.
Umím stresovou situaci přerámovat.
Umím snížit stres z nejistoty promyšlením scénářů, zhodnocením jejich pravděpodobnosti a vytvořením plánů.
Umím rozpoznat kognitivní zkreslení, zvyšující stres, a korigovat jejich vliv.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.2.2.3 Řeším zátěžové situace	Když jsem pod tlakem, soustředím se na to, co mohu ovlivnit, a jednám.	Rozumím principům práce pod tlakem.(7)	Uvědomuji si, jak pod tlakem, obvykle jednám a které z těchto postupů jsou funkční nebo nefunkční.(8)	Umím určit zdroj zátěže či tlaku. Umím pracovat pod tlakem.(9)
0.	S pomocí dospělého pojmenuji, co mi v danou chvíli vadí. Zkouším jednoduché kroky, abych se cítil*a lépe (např. požádám o pomoc nebo změním činnost).			
1.	S podporou určím zdroj zátěže. Zkouším odhadnout, nakolik můžu nekomfortní situaci svým jednáním ovlivnit a jak. Přiměřeně svému věku rozeznávám, z kterých situací mohu a mám vystoupit.			
2.	Umím rozeznat zdroj tlaku nebo zátěže. Samostatně ovlivňuji situace, které jsou zdrojem zátěže a tlaku; rozeznám, kdy je lepší ze situace odejít. Uvědomuji si své obvyklé reakce pod tlakem.			

(7) Z: Znám metody prioritizace úkolů (např. urgentní vs. důležité) a základy rozhodování pod tlakem.
Z: Rozumím nutnosti kompromisů mezi časem, zdroji a kvalitou při práci pod tlakem.
Z: Znám model tří zón vlivu – co mohu ovlivnit, co nemohu a co mohu ovlivnit částečně.
Z: Znám typické pasti při práci pod tlakem.

(8) S: Znám chyby, které mám tendenci opakovat.
S: Znám funkční postupy, které při řešení zátěžových situací často používám.

(9) D: Pod tlakem dokážu zaměřit své jednání na to, co mohu ovlivnit.
D: Umím rozložit složitý problém na menší, zvládnutelné kroky.
D: Umím pod tlakem improvizovat a hledat nová řešení.

3.	Pod tlakem se snažím soustředit na to, co mohu ovlivnit, a podle toho jednat. Rozumím základním principům práce pod tlakem. Dokážu popsat své funkční i nefunkční reakce pod tlakem.
4.	Umím pracovat pod tlakem. Rozpoznám skutečné zdroje zátěže. Pod tlakem zaměřím své jednání na to, co mohu ovlivnit, a vědomě posoudím, kdy je lepší situaci změnit, opustit, nebo ji přijmout.
5.	Efektivně jednám i pod extrémním nebo dlouhodobým tlakem a dokážu v takových situacích prioritizovat. Kriticky vyhodnocuji své vzorce chování a vědomě nahrazuji nefunkční reakce efektivními strategiemi. V krizových momentech přebírám iniciativu a pomáhám nasměrovat jednání ostatních k řešení toho, co lze ovlivnit.

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.2.2.4 Sdílím a říkám si o pomoc	Považuji za důležité hledat podporu, když stres nebo zátěž přesahují mé síly. Uvědomuji si, proč je důležité své potíže sdílet.	Vím, kam se lze obrátit o pomoc, pokud stres nebo zátěž přesahují mé možnosti.	Vím, komu důvěřuji a s kým mohu otevřeně mluvit o svých potížích. Znám situace, kdy mám tendenci uzavírat se do sebe místo toho, abych sdílel*a, co prožívám.	Rozpoznám, kdy potřebuji sdílet, co prožívám, nebo požádat o pomoc se zvládáním zátěže. Umím vyjádřit, že míra zátěže nebo stresu je pro mě neúnosná, a obrátit se na vhodnou osobu nebo místo pro podporu.
0.	Rozumím tomu, že na trápení nemusím být sám*sama. Dokážu s pomocí dospělého ukázat nebo říct, že mě bolí nebo trápí.			
1.	Vím, že je v pořádku říct si o pomoc. Umím se svěřit dospělému, kterému důvěřuji, když se necítím dobře.			
2.	Uvědomuji si, proč je důležité své potíže sdílet. Vím, s kým ve svém okolí mohu sdílet své potíže. Požádám o pomoc, když cítím, že zátěž sám*sama nezvládám.			
3.	Rozpoznám, kdy potřebuji sdílet, co prožívám, nebo požádat o pomoc . Znám situace, kdy mám tendenci se uzavírat, a snažím se to překonat. Považuji za důležité hledat v krizích podporu.			
4.	Umím vyjádřit, že míra zátěže je neúnosná, a obrátit se na vhodnou osobu. Znám různé zdroje pomoci a vím, kam se obrátit o laickou i odbornou pomoc .			
5.	Aktivně udržuji a rozvíjím síť vztahů, které jsou zdrojem vzájemné podpory. Dokážu kriticky rozlišit situace vyžadující odbornou intervenci a neváhám ji vyhledat pro sebe i doporučit ostatním. Vytvářím prostředí, kde je sdílení obtíží vnímáno jako projev síly, nikoli slabosti.			

4.2.3 Náročné situace využívám k růstu

Již prožité náročné situace se mohou stát zdrojem růstu, pokud je dokážeme zpracovat a reflektovat. Růst nepřinášejí jen úspěchy, ale i chvíle, kdy jsme si s určitou situací neporadili tak, jak bychom chtěli, nebo zátěžové události, jejichž výsledek jsme nemohli přímo ovlivnit.

Po náročné zkušenosti přichází nejprve chvíle, kdy se ocením a dopřeji si oddech. Následuje období zotavení, v němž si nacházím čas na odpočinek a znovuzískání rovnováhy. Poté přichází reflexe a analýza, kdy se na situaci dívám s odstupem a snažím se porozumět tomu, co a proč se stalo. Nakonec využívám prožitou zkušenost k růstu – zjištění promítám do budoucnosti a upravuji své jednání tak, abych byl/a příště silnější a moudřejší.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
4.2.3.1 Ocením se a vydechnu si	Považuji za důležité po náročné situaci ocenit své úsilí a dát si chvíli oddechu.	Rozumím významu krátkého zastavení a ocenění po náročné situaci.	Vím, co mi pomáhá po náročné situaci zklidnit se a ocenit se.	Umím si po náročné situaci krátce vydechnout a ocenit se za své úsilí.

0.	Po náročné situaci přijmu uklidnění a pochvalu.
1.	Po náročné situaci si umím chvíli odpočinout a mám radost, když se mi něco podařilo.
2.	Po náročné situaci se dokážu zastavit a přijmout ocenění.
3.	Po náročné situaci si umím krátce vydechnout a všimnout si toho, co jsem zvládl*a.
4.	Po náročné situaci si dokážu vědomě dopřát krátké zastavení a ocenit se za to, co jsem zvládl*a.
5.	Po každé náročné situaci si umím vytvořit prostor pro krátké zklidnění, vědomě uznat své úsilí i výsledky a podle potřeby přejít do regenerace.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti
4.2.3.2 Zotavím se	Považuji za důležité dát si po náročné situaci čas na zotavení.	Rozumím potřebě zotavení po zátěži.	Vím, co mi pomáhá znovu získat rovnováhu.	Umím se po zátěži zotavit.

0.	Po náročné situaci přijmu uklidnění a podporu dospělého.
1.	Po náročném zážitku umím odpočívat a vrátit se do běžného rytmu.
2.	Po náročné situaci si umím najít čas na odpočinek a návrat do pohody.
3.	Dokážu si po náročné situaci vědomě vytvořit podmínky pro zotavení. Vím, co mi při různých typech zátěže pomáhá.
4.	Aktivně se zotavuji po náročných obdobích a dokážu volit strategie odpovídající typu zátěže.
5.	Dokážu systematicky pečovat o obnovu svých sil po dlouhodobé či intenzivní zátěži a podle potřeby upravovat svůj režim tak, aby podporoval zdraví a dlouhodobou udržitelnost.

	Postoje	Znalosti	Sebeznalosti	Dovednosti

4.2.3.3 Přijímám neúspěch a nepřízeň osudu	Chci umět přijímat neúspěch i nepřízeň osudu.	Rozumím tomu, že některé neúspěchy či nepříznivé události nemohu ovlivnit.	Vím, jak obvykle reaguji na neúspěch.	Umím přijmout, že se mi něco nepodařilo nebo něco negativního nastalo.
0.	Zvládnu drobný neúspěch bez dlouhodobého rozrušení.			
1.	Dokážu přijmout, že se mi někdy něco nepovede.			
2.	Dokážu se vyrovnat s neúspěchem a přijmout situaci, kdy se mi něco nepodaří. Chápu, že některé věci nejdou ovlivnit.			
3.	Rozlišuji, co můžu ovlivnit a co ne. Snažím se přijmout i nepříjemné důsledky toho, co ovlivnit nemohu.			
4.	Přijímám události, které jsem nemohl*a ovlivnit. Umím s nimi žít, aniž by dlouhodobě narušovaly mou vnitřní rovnováhu.			
5.	Přijímám životní křehkost, nejistotu i nevyhnutelnost některých ztrát jako součást lidské existence. Dokážu si uchovat smysl a naději i tváří v tvář dlouhodobé nepřízni.			

	Postoje	**Znalosti**	**Sebeznalosti**	**Dovednosti**
4.2.3.4 Proměním zkušenost v růst	Chci se poučit z náročných situací.	Rozumím přístupům(11) a postupům(12) pro reflexi a zpracování náročných situací a jejich využití k růstu.	Vím, jak se obvykle učím z náročných situací.	Umím reflektovat zátěžové situace.(10) Umím zobecnit poučení ze zátěžové situace a promítnout ho do budoucího chování.
0.	Vybavím si, co jsem v nepříjemné situaci udělal*a, a co se pak stalo.			
1.	Umím si všimnout, co se mi v náročné situaci podařilo a co ne, a přemýšlím proč. Umím se poučit z chyb i z toho, co jsem udělal*a dobře. Vím, co mohu příště udělat jinak.			
2.	Dokážu vyvodit hlubší poučení z různých náročných situací. Využívám nástroje hlubší sebereflexe.			
3.	Rozumím tomu, jak reflexe krizí vede k lepšímu zvládání zátěže v budoucnu. Umím reflektovat zátěžové situace: identifikovat své chyby a rozpoznat jejich příčiny, pojmenovat své správné kroky a snažit se z obojího vyvodit poučení. Vím, jaký způsob reflexe zátěžových situací mi pomáhá.			
4.	Chci proměňovat zkušenosti v moudrost. Umím analyzovat své chyby i úspěchy. Dokážu najít smysl a přínos i v těžkých situacích. Umím z reflexe krizí vyvodit závěry a proměnit je v konkrétní změny v jednání.			
5.	Vědomě využívám reflexi náročných i úspěšných zkušeností k posilování své celkové odolnosti a integrity. Dokážu z prožitých situací vytěžit specifické strategie, které mi umožňují čelit budoucím krizím s větší moudrostí a nadhledem. Aktivně pomáhám svému okolí nahlížet na zátěžové situace jako na příležitosti k upevnění charakteru a rozvoji dovedností potřebných pro zvládání nejisté budoucnosti.			

(10) Zobecněno z: D: Umím identifikovat své chyby při řešení zátěžové situace a rozpoznat příčiny, které k nim vedly.
D: Umím pojmenovat správné kroky učiněné při řešení zátěžové situace, a vnější a vnitřní faktory, které k nim vedly.
D: Umím vyvodit z chyb i správných kroků učiněných při řešení náročné situace poučení.

(11) Např. princip „growth mindset“ nebo posttraumatický růst.

(12) Z: Vyznám se v typologii chyb.
Z: Vyznám se v kauzální analýze pro určení příčin úspěchu či neúspěchu.
Z: Znám růstový cyklus: záměr → akce → reflexe → poučení.